

СТАНОВИЩЕ
ОТНОСНО ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Интердисциплинарно сравнително изследване на социално иновативни подходи за превенция на конфликти в местни общности. (Казусът на Мрежа Хлебни Къщи)

Interdisciplinary Comparative Study on Social Innovation Approaches to Conflict Prevention in Local Communities. (The Case of the Bread Houses Network)

На

г-н Стефан Красимиров Григоров

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“

ОТ ПРОФ. ДПН ТАТЯНА ДРОЗДИНА, КАТЕДРА ПОЛИТОЛОГИЯ, СУ СВЕТИ
КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

Представеният дисертационен труд е в обем от 230 страници, разпределени в увод, три глави, заключение и използвана литература. Около 160 са посочените източници. Технически и стилистично работата е отлично оформена. С това тя напълно отговаря на изискванията на СУ и общоприетите изисквания за този жанр. Публикациите са достатъчни, авторефератът покрива установените стандарти.

Езикът на изложението е професионален, аналитичен, катерогиален, и демонстрира отлично познаване на полето на изследване.

Ще започна със заглавието, което от самото начало привлича погледа със своята оригиналност. Стефан не демонстрира увлечение по грандиозни теоретични схеми, каквито на последък са модерни сред защитаващите докторската си степен. Напротив, той е съсредоточен върху онова, което не знам защо не привлича вниманието на българските изследователи – ролята на общността в разрешаването на конфликти. Общността, чието разрушаване преди години Робърт Низбет нарече основен проблем на модерността, и чието отсъствие, ние, хората от посткомунистическия свят, чувстваме и до днес. Местната общност, която е точката, необходима – както на Архимед опорната точка – за да преобърнем конфликтите и извлечем положителния им потенциал, доколкото това е възможно.

Бих желала специално да отбележа, че тази дисертация е здраво фундирана в полето на изследванията на мира и неговата традиция. Също така ще си позволя да напомня, че последните десетина години, по признание на мнозина, работещи в неговата парадигма, то е в състояние на застой. И това никак не е случайно. Дали защото светът навлезе в не дообяснен конфликтен цикъл, или защото методологията,

остаря, или защото се насочихме към мащабните проблеми на съвременността, които се отнасят по принцип до всички и конкретно до никого, но изследванията на конфликтите ни водят до много по-сериозни резултати отколкото изследванията на мира. Мисля, че Стефан е направил точната стъпка, за да излезе от това състояние, като идентифицира онова огромно разнообразие от методи, подходи, гледни точки, които се раждат спонтанно под грубата черга на насилието, за да ни покажат за пореден път, че животът е по-силен от смъртта и желанието за живеем съвместно е по-силно от желанието да се унищожаваме взаимно. Акомодация? Управление на конфликти? Трансформация? Няма значение как ще го наречем. По-важното е, че точно тези мезо-методи ни дават възможност да осъществим прехода от индивидуалността към колективността от уюта и отчаянието на частното, към отговорността на публичността.

В Увода, в рамките на 10 страници, са подробно изложени основният изследователски въпрос, хипотезата, предметът и обектът на изследването, целите и задачите, както и изследователските методи и описанието на корпуса от литература. Тъй като за мен винаги най-голямо значение е имала хипотезата, доколкото тя е нашият предварителен отговор на основния изследователски въпрос; отговор, който ще подлагаме на проверка и верификация през цялата дисертация, ще си позволя да я спомена тук така, както тя е формулирана от докторанта:

1. Поради културната и икономическа глобализация обществата стават все по-интеркултурни и разделени, което запалва нови межкултурни и социално-икономически конфликти в местните общности.

2. Социалните иновации в превенцията на конфликти се състоят в преминаване на работата от международно и национално ниво към местно ниво, от подходи отгоре надолу към подходи, базирани на общността.

3. Подходите за социални иновации към конфликтите се появиха като инструменти за превенция на участието, продължаваща и дългосрочна, а не като ad hoc и краткосрочни реакции и интервенции.

4. Подходите за социални иновации за предотвратяване на конфликти са ефективни, защото те възпитават за изграждане на култура на мир и генерират социален капитал и творчество в общността

Всички елементи на тази хипотеза са коректно доказани – и на равнището на теоретичния експликация, и на равнището на емпиричния анализ. Главата, посветена на подходите за превенция на конфликти е достойно четиво за всеки, който би искал за

се запознае с богатството на тази област. Но Стефан е много далеч от простото изброяване, класификация или каквото и да било друга систематизация. Политически науки, социология, психология, модерни и постмодерни възгледи, всичко това е събрано в една чудна амалгама, която ни подготвя за – според мен – най-интересната глава.

В нея педагогиката на подтиснатите на Паоло Фрейре, Екопедагогиката или педагогиката на Земята, Психодрамата на Морено са само някои от иновативните методи за които става дума в дисертацията. Далеч от научния мейнстрим, много от тях родени в гигантската културна лаборатория на Латинска Америка, те разкриват един свят на оригиналност и своеобразие, на една онтология на самоосъзната самодостатъчност, на идентичност, осмислена и намерена сред хаоса на множествеността. Наред с аналитичния ум на изследователя, който прави буквално дисекция на предмета и обекта на дисертацията, усещаме и чувствителността на гражданин и баща, загрижен за света, който ще оставим на тези, които ще дойдат след нас.

Третата глава споделя опита на хлебните къщи, и тя е начинът, по който Стефан ни доказва, че светът може не само да бъде обяснен, но и променен.

Предвид гореказаното, давам отлична оценка на работата на г-н Стефан Красимиров Григоров, и горещо препоръчвам на уважаемото жури да му присъди образователно-научната степен «доктор»

5 Май 2021 година

проф. Дпн Татяна Дронзина